

Freelance AV-kääntäjän työnkuvaus

Näytelmällisen tai dokumentaarisen televisio-ohjelman ja elokuvan käännöstyössä on seuraavat vaiheet:

- 1) Materiaalin noutaminen toimeksiantajalta. Normaalisti materiaaliin sisältyy VHS-videokasetti, käsikirjoitus, ja mahdollisesti c-äänikasetti.
- 2) Itse käännöstyö tehdään **omassa, erillisessä työhuoneessa tai asunnon yhteydessä olevassa työtilassa**. Video- tai ääninauhurilta muokataan käsikirjoituksen avulla tietokoneen tekstinkäsittelyohjelmalla lähtökielisestä puheesta tulokieliset, ruutuun mahtuvat, tiivistetyt repliikit ja/tai kertojan/näyttelijän luettava teksti. Selostettavaan tekstiin kääntäjä laatii kuvanauhurin ja käsikirjoituksen tai tietokoneen avulla sekuntilistan eli ajoittaa tekstin jaksoihin.
- 3) Valmis käännös toimitetaan toimeksiantajalle joko levykkeelle tallennettuna, sähköpostitse tai paperille tulostettuna. Useimmiten kääntäjä itse, mutta joskus myös toimeksiantaja, siirtää käännöksen tekstityslevykkeelle, minkä jälkeen kääntäjä ajastaa ja muokkaa repliikkitekstinsä toimeksiantajan tiloissa tietokoneella ja tekstitysohjelmalla valmiiksi lähetykselpoiseksi tiedostoksi. Joissakin tapauksissa tekstitys joudutaan hoitamaan "suorana lähetyksenä", eli kääntäjä painaa tekstin ulos lähetettävän ohjelman aikana.

Selostettavan tekstin kääntäjä toimittaa lukijalle/näyttelijöille harjoiteltavaksi. Äänitysstudioissa kääntäjä toimii ohjaajana vastaten lukijan/näyttelijöiden ja äänittäjän työstä sekä huolehtii selostusäänien miksauksesta valmiiseen ohjelmaan yhdessä äänitarkkailijan kanssa.

Yhden käännöstyön vuoksi kääntäjälle voi kertyä useita käyntikertoja toimeksiantajan luo. Freelance-kääntäjä tekee yleensä työtä usealle työnantajalle (Yleisradion eri yksiköt, MTV3, SubTV, Nelonen, elokuvia ja video-ohjelmia välittävät yhtiöt jne.), jolloin työmatkoja kertyy huomattavasti enemmän kuin vakituudessa toimessa olevalle. Hankalien työaikojen vuoksi (kiireelliset työt, "hälytystyöt" esimerkiksi ajankohtaisohjelmiin ja uutisiin, iltä-, yö- ja viikonlopputyöt) julkisten kulkuneuvojen käyttö ei aina ole mahdollista. Tällöin on käytettävä omaa autoa tai taksia.

Kääntäjän työvälineitä ovat **tietokone** sekä **tulostin** - harvoin enää kirjoituskone - **tekstinkäsittelyohjelmat, tekstitysohjelmat, tietoliikenneohjelmat, taulukointiohjelmat, kortisto-ohjelmat** jne. sekä niiden vaatimat tietokoneen **ohjelmakortit**, esimerkiksi tv-videokortti. Lisäksi kääntäjällä on oltava tarpeellisin toiminnoin varustettu **kuvanauhuri** sekä **televisio** ja **ääninauhuri** (moni käyttää "korvalappustereoita", mutta esim. jaloin ohjattava sanelunpurkulaite on hyvin käytännöllinen). Jotta videonauhulta tai ääninauhulta saisi äänen toistetuksi puhtaana ja ymmärrettävänä, tarvitaan laadukkaat **kuulokkeet** ja/tai **stereovahvistin kaiuttiminen**.

Työvälineitä ovat myös **kirjoituspöydät, tuolit** sekä laitteiden vaatimat **kalusteet, valaisimet** ja muut varusteet, **toimistotarvikkeet, väri-, ääni- ja kuvanauhat, levykkeet** jne.

Puhelin on kääntäjälle välttämätön työväline. Puhelimitse kääntäjä neuvottelee töistään toimeksiantajien ja ohjelmatoimittajien kanssa, varaa katselu- ja ajastusajat sekä selostusten äänitysajat, tilaa kuvamateriaalin studioon sekä sopii lukijoiden kanssa äänityksestä. Lisäksi kääntäjä joutuu ottamaan yhteyttä asiantuntijoihin, arkistoihin, kirjastoihin ja järjestöihin asioita ja termejä tarkistaessaan. **Puhelinvastaajaan** vanhat ja uudet toimeksiantajat voivat jättää työtarjouksia.

Faksilla kääntäjä voi lähettää tekstiään toimeksiantajan tarkistettavaksi ja lukijoille harjoittelua varten. Faksillaan hän voi myös vastaanottaa työhönsä liittyviä viestejä, sanastoja, artikkeleita jne.

Tietoliikenneyhteys on kääntäjälle tänä päivänä välttämättömyys. Internetistä on tullut yhä tärkeämpi tiedonhankintakanava, josta löytyy mm. suuri joukko erikoisalojen sanakirjoja ja sanastoja. Av-kääntäjä joutuu usein kääntämään kaikkein uusinta puhekieltä ja selvittämään aivan uusien ilmiöiden taustoja jo ennen kuin ne ehtivät sana- ja tietosanakirjoihin. Tärkeitä tiedonhankintakanavia ovat myös erilaiset sähköpostilistat ja keskusteluryhmät. Lisäksi osa toimeksiantajista vaatii töiden palauttamista sähköpostitse.

Kääntäjä tarvitsee laajan **käsikirjaston**: kieleen ja kääntämiseen liittyvää ammattikirjallisuutta, kaunokirjallisuutta, ulko- ja kotimaisia sanakirjoja ja sanastoja, tietosanakirjoja ja muita hakuteoksia, sanoma- ja aikakauslehtiä, eri ammattialojen oppi- ja käsikirjoja, tietokoneohjelmien käsikirjoja ja oppaita sekä tieteellisiä ja muita erityisjulkaisuja.

Kalliit työvälineet (niin laitteet, ohjelmat kuin kirjatkin) on **vakuutettava**.

Kääntäjän työ vaatii hyvää vieraan kielen/kielten taitoa ja sen murteiden, sosiolektien ja tyylien hallintaa. Kääntäjällä on oltava laaja yleissivistys, hänen on tunnettava eri kulttuureja ja osakulttuureja sekä oltava perillä lukuisista tieteiden, tekniikan ja yhteiskuntaelämän aloista ja aihepiireistä. Alkuperäisen teoksen välittäminen ja tulkitseminen äidinkielelle vaatii kääntäjältä erityisen hyvää kielellistä ilmaisuvälineistöä. Televisio-, elokuva- ja videokääntäjien toimeksiantajat eivät juuri järjestä ja kustanna alan **koulutusta**, joten ammattitaito on pidettävä yllä omalla ajalla ja omalla kustannuksella. Taitojen ylläpitämiseksi on tehtävä opintomatkoja ulkomaille, on seurattava koti- ja ulkomaista kirjallisuutta sekä osallistuttava kursseihin ja seminaareihin.